
Câteva precizări privind stola din Vicariatul Rodnei în a doua jumătate a secolului al XIX-lea

Elisabeta SCURTU

Cuvinte cheie: venituri preoți, înmormântare, credincioși.

Mots-clé: revenus des prêtres, enterrement, fidèles.

Veniturile preotului, în secolul la care ne referim, aveau la bază stola numită și taxa patrafirului, completată de veniturile realizate prin folosirea porției canonice și plata pentru catehizarea elevilor în școlile elementare¹.

Stola reprezenta venitul rezultat din banii datorăți de săteni pentru cununii, botezuri, înmormântări, parastase, sfeștani, maslu, „umblatul” cu crucea în ajunul Bobotezei, „slobozirea casei” după naștere, „dezlegarea” femeii născute și altele². Taxele pentru aceste slujbe erau percepute diferit de unii preoți, ceea ce a dus la multe tensiuni între slujitori și credincioși, iar pentru evitarea unor astfel de situații acestea au fost fixate în februarie 1868. Pentru o cununie se percepea 1 fl. și 40 cr., un prohod mic 42 cr., un prohod mare 89 cr., un prohod cu „saracuste” 4 fl. 20 cr., sfințirea apei moașei 5 cr., molitvele la femeia care naște 10 cr., iar la 40 de zile 10 cr., o liturghie 33 cr., o sfeștanie 33 cr., iar maslu 40 cr.³ În 1873, majoritatea preoților din Vicariat oficiau slujbe pentru următoarele sume: o cununie 3 fl., o înmormântare obișnuită 3 fl. pentru preot și 30 cr. pentru cantor, o înmormântare cu „saracuste” 5 fl., iar pentru cantor 40 cr., înmormântarea unui copil până la 7 ani 1 fl. pentru preot și 20 cr. pentru cantor, o slujbă cu „toate ale omului” 40 cr., o slujbă cu „toate ale preotului” 60 cr., botez și citit la 40 de zile 50 cr., maslu 1 fl., sfeștania 50 cr., „umblatul cu crucea 10 cr. și o cupă de mălai, un fuior de lână sau 20 cr., „citirea la un bolnav” 20 cr., „slobozitul” casei 50 cr.⁴

Pentru că veniturile stolare erau fundamentale pentru asigurarea traiului preoților, când sătenii nu-și achitau îndatoririle slujitorii aveau la îndemână trei soluții pentru a-și recupera banii. Prima variantă era constrângerea, adică preotul refuza să officieze slujba până când nu-și primea plata. De asemenea, se putea folosi de constrângerea oficială, apelând la intervenția judeului, însă am găsit un singur exemplu de acest fel ceea ce lasă să se înțeleagă că metoda nu da rezultatele scontate. În 28 octombrie 1865, Emanuel Calina a cerut judeului comunal să-i determine pe sătenii din Sângeorz să-și plătească datoriile, iar cei care nu doreau sau nu puteau să fie zălogiți, pentru că argumenta preotul, „au trecut toată vremea așteptării”⁵. Metoda nu a dat nici un rezultat.

Cea de-a treia variantă, cea mai uzitată, era ca preotul să aibă răbdare până când credincioșii își făceau partea. Aceasta se putea realiza și sub alte forme, sătenii obligându-se să dea terenuri, animale sau să presteze chiar zile de lucru în folosul slujitorului.

1 Pentru o abordare generală a temei vezi Mirela Andrei, *În granița Imperiului. Vicariatul Greco-Catolic al Rodnei în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, Argonaut, 2006, pp. 234-257.

2 *Ibidem*, p. 237.

3 Arhivele Naționale Serviciul Județean Bistrița-Năsăud, în continuare A.N.S.J.BN, fond *Vicariatul Rodnei*, în continuare VR, dos. 241, ff. 26-27.

4 Mirela Andrei, *op.cit.*, p. 239.

5 A.N.S.J.BN, fond VR, dos. 200, f. 76.